

Ennallistamissuunnitelman valmisteluhankkeen teemaryhmä 4 (maatalousympäristöt ja pölyttäjäkannat, Artiklat 10 ja 11), 12. kokous

Kokousmuistio

Aika: 8.10.2025 klo 9-12

Paikka: Eteläesplanadi 4, kokoushuone Sali 2 ja Teams

Osallistujat: Tuuli Orasmaa, MMM (pj)
Petri Ahlroth, YM (varapj)
Eija Hagelberg, YM
Anna Schulman, MMM
Eero Pehkonen, MMM
Heini Lehtosalo, MMM
Johanna Vanhatalo, MMM
Marjaana Toivonen, Suomen ympäristökeskus (varajäsen)
Terho Hyvönen, Luonnonvarakeskus
Hanna Kekkonen, Luonnonvarakeskus (varajäsen)
Åke Möller, Ruokavirasto
Antti Miettinen, ELY-keskusten valtakunnallinen ilmastoyksikkö
Holtti Hakonen, Suomen riistakeskus (varajäsen)
Oona Allonen, GTK
Liisa Maanavilja, GTK (varajäsen)
Sari Himanen, Luonnonvarakeskus (sihteeri)
Kirsi-Marja Lonkila, YM (klo 9.33 asti)
Janne Heliölä, SYKE (klo 10.11 asti)
Joel Rouvavuori, MMM

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9:00. Todettiin osallistujat. Mukana kokouksessa olivat myös Kirsi-Marja Lonkila kutsuttuna asiantuntijana, harjoittelija Essi Arminen MMM:stä, tutkija Janne Heliölä SYKE:stä SOVA-asiantuntijana sekä erityisasiantuntija Joel Rouvavuori MMM:stä. Joel on perehtymässä ryhmän työhön ja tulee toimimaan puheenjohtajan seuraajana Tuulin vanhempainvapaalle jäämisen jälkeen. Joel toivotettiin tervetulleeksi ryhmään.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

3. Kansalaispaneelin suositukset luonnon tilan parantamiseksi

Erytyisasiantuntija Kirsi-Marja Lonkila YM:stä esitteli luonnon tilan parantamisen [kansalaispaneelin](#) suosituksia ja keskeisiä poimintoja teemaryhmän työn kannalta. Kansalaispaneelin työssä tavoitteena oli tuottaa kansalaisnäkemys ennallistamisasetuksen toimeenpanosta Suomessa päätöksenteon tueksi. Työn tuloksena on tuotettu [julkilausuma](#), johon kannustettiin tutustumaan. Yleisiä suosituksia oli luontokadon pysäyttämisen asettaminen yhdeksi tärkeimmistä kriteereistä päätöksenteossa, luonnon tilan heikkenemisen estäminen ja sen varmistaminen, ettei toisaalla luonnontilaa heikennetä samalla kun sitä toisaalla parannetaan. Luonnon ennallistaminen tulisi aloittaa rinnakkain uhanalaisimmilla luontotyypeillä,

vähiten resursseja vaativilla alueilla sekä alueilla, joiden ennallistaminen vie eniten aikaa. Tulisi aloittaa soista, metsistä ja vesistöistä. Erityisesti maatalousympäristöjä koskevia suosituksia olivat: ojen täyttämisen tuottamattomilla maa-alueilla (pelto tai metsä), kipsikäsittelyn laajentaminen ja ympäristövaikutusten huomioimisen lisääminen maataloudessa.

Kansalaispaneelin mukaan ennallistamisasetuksen toteuttamisessa on tärkeää välttää haittojen kasautumista tietyille ryhmille ja vaikutusten sekä kustannusten tulisi jakautua tasapainoisesti eri alueille ja väestöryhmille. Ryhmiä, joihin päätökset vaikuttavat, tulee kuulla ja tutkimustieto huomioida. Vapaaehtoisuuteen perustuvien keinojen tulisi olla ensisijaisia, mutta jos ne eivät riitä tavoitteiden saavuttamiseen tarvitaan myös velvoittavia toimia. Valtion tukemassa tuotannossa (mm. maa- ja metsätaloudessa) painopistettä tulisi lisätä porrastetusti luonnon tilaa parantavissa tuotantomuodoissa. Maataloustukia tulisi muokata paremmin luontokatoa torjuviksi ja monimuotoisuuden edistämistä tukeviksi. Tulisi myös tunnistaa vastakkainasettelu maatalouden ja luonnon tilan parantamisen välillä ja purkaa tätä kunnissa ja maakunnissa hyödyntäen asiantuntijoita ja kokemusasiantuntijoita. Tulisi kehittää keinoja, joilla maanviljelijät voivat olla mukana osana ratkaisua, ei ongelmaa. Kannustimia on tärkeää olla tarjolla ennallistamista toteuttaville.

Keskustelussa todettiin, että kansalaispaneelin suositukset ovat linjassa teemaryhmän näkemysten ja työn kanssa. Ne ovat myös tiedepaneelin suositusten mukaisia. Kun mennään yleiseltä tasolta yksityiskohtaisempiin toimiin, keskeistä on varmistaa, että toimet eivät aiheuta epätoivottuja, ristikkäisiä tai heikentäviä vaikutuksia ympäristölle. Tuotiin myös esiin, että vaikka yleiset tavoitteet ovat yhdenmukaisia ja selkeitä niin käytännössä ollaan monesti kaukana heikentymättömyydestä esimerkiksi suometsien ojituksen osalta. Kyse ei välttämättä myöskään ole tarkoituksellisesta vastakkainasettelusta luonnon ja maatalouden tavoitteiden välillä vaan eri toimien vaikutusten paremmasta tiedostamisesta ja huomioimisesta. Esimerkiksi monimuotoisia maisemapiirteitä häviää yhdistettäessä lohkoja suuremmiksi aloiksi, mikäli näiden merkitystä ei tiedosteta. Myös velvoittavien ja vapaaehtoisten toimien osalta tarvitaan huolellista tarkastelua. Todettiin, että jatkovalmistelussa on kiinnitettävä huomiota heikentämisen välttämiseen sekä velvoittavuuden ja vapaaehtoisuuden tasapainoon.

4. Pölyttäjätöimet

Varapuheenjohtaja Petri Ahlroth esitteli tiiviisti pölyttäjätöryhmän luonnoksen pölyttäjätöimistä. Luonnosta on esitelty projektiryhmässä. Monet esitetyistä toimenpiteistä kytkeytyvät indikaattoritöimiin ja muiden teemaryhmien tööhön, esimerkiksi perinnebiotooppeihin ja metsien luonnonhoitoon.

Keskustelussa tuotiin esiin, että pölyttäjiä tukevissa elinympäristöissä kuten viljelemättömällä alalla riittävä pinta-ala on tärkeä tekijä: EU:n biodiversiteettistrategiassa tavoiteltu 10 % ala monimuotoisia maisemapiirteitä on tuoreen tutkimuksen mukaan liian pieni tukemaan pölyttäjiä. Reuna-alueiden lisäksi peltoalan sisällä olevat saarekkeet ja muut alat voivat myös olla hyödyksi pölyttäjille ja esimerkiksi tutkimuksen kautta tulisi selvittää, miten näitä voitaisiin muokata pölyttäjiä paremmin tukeviksi. Pölyttäjäkatoa ei ole havaittu Suomessa vastaavana kuin muualla Euroopassa, mutta on vaikea ennustaa, säilyykö tilanne vai tapahtuuko hidasta laskua. Jos kantoja halutaan nostaa, tarvitaan nykyistä enemmän pölyttäjiä tukevia elinympäristöjä. Painetekijöiden vähentämisessä nostettiin esiin myös kasvinsuojeluaineiden vähentämiseen ja integroidun torjunnan menetelmien tutkimukseen panostaminen koska keinoja on paljon ja niitä käytetään vielä vain osittain.

Luonnos ja esitys pölyttäjätöimistä todettiin hyväksi ja mahdollisia täydentäviä kommentteja voi lähettää Petrille torstaihin 9.10.2025 asti. Luonnos toimista esitellään tämän mukaisesti ohjausryhmälle 20.10.2025. Tämän jälkeen pölyttäjätöimien ryhmä jatkaa toimien tarkempaa muotoilua, kustannusten arviointia ja toimien hyväksyttävyyden selvittämistä. Selkeytetään myös mitkä pölyttäjätöimet valmistellaan ensisijaisesti tässä ryhmässä ja mitkä toimet ovat muiden teemaryhmien vetovastuulla. Tällöinkin on huolehdittava, että

pölyttäjät huomioidaan riittävällä tasolla valmistelussa. Kun toimet ovat tarkentuneet, tuodaan ne kootusti teemaryhmälle.

5. Takautuvat toimet: Ennen asetuksen voimaan astumista tehtyjen turvemaiden vettämistoimien hyväksilukeminen

Puheenjohtaja alusti aiheesta. Takautuvilla toimilla tarkoitetaan ennen ennallistamisasetuksen voimaan astumista (8/2024) tehtyjä toimenpiteitä ja keskustelussa haettiin teemaryhmän näkemystä takautuvien toimien mahdollisesta hyväksilukemisesta, jolloin toimet voisivat auttaa etenkin 2030 tavoitteiden saavuttamisessa. Takautuvien toimien huomioimista on syytä käsitellä muissakin teemaryhmissä, jotta muodostuu yhteinen näkemys asiaan. Takautuvat toimet voidaan komission nykyohjeistuksen mukaan laskea mukaan ennallistamistoimiin tietyin ehdoin. Ohjeistukset voivat muuttua eivätkä ne ole laillisesti sitovia. Ennallistamisasetuksen resitaalissa (69) mainitaan, että jotta voidaan varmistaa synergia jäsenvaltioissa jo suunniteltujen tai käyttöön otettujen ennallistamistoimenpiteiden kanssa, kansallisissa ennallistamissuunnitelmissa olisi tunnustettava kyseiset ennallistamistoimenpiteet ja otettava ne huomioon.

Keskustelussa todettiin, että on sekä luonnontieteellisesti että taloudellisesti perusteltua laskea jo tehtyjä toimia takautuvasti mukaan. Tämä on myös ohjausryhmän reunaehtojen mukaista. Se huomioisi etulinjassa ennallistamistoimia tehneiden työn ennallistamissuunnitelman osana ja toimisi myös kannustimena jatkaa näitä. Keskusteltiin myös aikajänteestä, jolla jo toteutettuja turvemaiden vettämistoimia voitaisiin huomioida, miten tieto jo tehdyistä toimista kerättäisiin ja raportoitaisiin ja miten suuren osuuden jo tehdyt toimet voisivat kokonaisuudessaan muodostaa. Tarkemmat rajaukset kriteereistä ja raportoinnista eri toimien osalta vaativat lisäselvitystä. Kysymys ennallistamistoimien täyden vaikuttavuuden saavuttamisen viemästä ajasta on toimesta ja kohteen luonteesta riippuvainen. Osa kohteista myös vaatii jatkuvaa hoitoa ja osa ei. Myös tiedon saatavuus kohteista vaikuttaa siihen millä ajanjaksolla toimia voidaan raportoida ja seurata.

Todettiin, että ryhmässä on yksimielisyys siitä, että takautuvia turvemaiden vettämistoimia on hyvä lukea mukaan ennallistamissuunnitelmaan. Tiedon keruu kohteista ja raportointimahdollisuudet ennallistamisen etenemisestä on tärkeää selvittää. Noin 5-10 vuoden ajanjaksoa pidettiin turvemaiden vettämistoimien osalta mahdollisena määritettäessä ennallistamisen täyden vaikuttavuuden saavuttamista. Asiasta jatketaan keskustelua muiden teemaryhmien kesken, jotta päästään yhteiseen näkemykseen takautuvien toimien osalta.

6. Metsäjouaston hyödyntäminen

Puheenjohtaja alusti aiheesta. Artiklan 11 mukaan turvepeltojen vettämistavoitteesta 40 % voi toteuttaa metsäjoustona vettämällä ojitettuja turvemetsiä. Myös artiklan 4 mukaan luontodirektiivin luontotyypeillä täytyy tehdä ennallistamis- ja palauttamistoimia eli suometsiä on ennallistettava. Ohjausryhmän reunaehdoissa mainitaan, että hyödynnetään asetuksen sallimat joustomahdollisuudet Suomen kannalta parhaalla tavalla. MMM:n ja YM:n näkemyksen mukaan artiklan 4 mukaiset turvemetsissä tehtävät ennallistamistoimet suoraan vähentävät turvepeltojen vettämistarvetta ja voidaan laskea myös artiklan 11(4) hyödyksi. Teemaryhmä 1 määrittelee syksyn aikana millä aikataululla ja kuinka suurilla pinta-aloilla saadaan artiklan 4 puolelta hyväksiluettua teemaryhmän 4 työssä. Tämänhetkisen arvion mukaan koko metsäjoustoala on mahdollista täyttää vuoteen 2050 mennessä.

Ehdotettiin ja todettiin, että on hyvä laskea artikla 4:n soveltuvat toimet täysimääräisesti artiklan 11 hyväksi eli hyödynnetään metsäjouaston käyttö täysimääräisesti teemaryhmän 4 tavoitteissa mikä vähentää painetta vettämistoimien toteuttamiseen turvepelloilla. Teemaryhmä 1 tuottaa tarkemmat tiedot soveltuvista toimista ja niiden pinta-aloista.

7. Hylättyjen turvepeltojen vettäminen

Antti Miettinen tiedotti ohjauskeinoja selvittävän pienryhmän tekemästä työstä koskien hylättyjen turvepeltojen vettämistä. Hylättyjä turvepeltoja kannattaa vettä ennallistamisasetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi, jotta vettämistöimien vaikutukset aktiiviseen maatalouteen ovat mahdollisimman vähäiset. Luken TalousENNA-hankkeen turvepellot-osuudessa arvioidaan hylättyjen turvepeltojen pinta-ala ja vettämispotentialiaali maakunnittain hyödyntäen Maanmittauslaitoksen niityt-aineistoa, Maatalousmaiden turvetieto (MaaTu)-aineistoa sekä DTW-indeksiä. Alustava tilannekuva on, että hylättyjen turvemaapeltojen ala ja vettämispotentialiaali on suuri kun se suhteutetaan ennallistamisasetuksen vettämisvaatimuksiin. Tiedot tarkentuvat ja suunnitellun jatkohankkeen avulla pyritään arvioimaan latvuspeittävyuden avulla myös passiivista ennallistamista. Pienryhmässä jatketaan ohjauskeinojen työstöä ja kokonaisuus kytkeytyy myös turvepeltojen määritelmään ja kokonaispinta-alaan.

Keskustelussa todettiin, että hylättyjen turvepeltojen vettäminen on ennallistamisasetuksen tavoitteiden ja myös hyväksyttävyyden kannalta kannatettavaa. Esiin nousi kysymyksiä siitä, lasketaanko hylätyt turvepellot maatalouskäytössä olevaan pinta-alaan vai joustojen (max 40 % vettämistöimistä) pinta-alaan. Todettiin, että hylättyjen peltojen potentialiaali kannattaa hyödyntää ennallistamistöimien kohdentamisessa. Toisaalta nostettiin esiin, että jos hylättyjä peltoja kohdellaan maatalouskäytössä olevana alana, ne pitäisi laskea mukaan turvepellon kokonaispinta-alaan, josta ennallistamisvelvoite lasketaan. Nostettiin esiin tiedon keruun ja raportoinnin selkeys ja yhteneväisyys muiden Suomea velvoittavien raportointivaatimusten kuten KHKI:n kanssa. Jatketaan keskustelua aiheesta, kun keskustellaan seuraavan kerran turvepellon määritelmästä.

8. Muut asiat

a. Ohjausryhmä hyväksyi 22.9.2025 teemaryhmän esityksen mukaisesti maatalousympäristöjen luonnon monimuotoisuutta kuvaaviksi indikaattoreiksi maatalousympäristöjen niittyperhosindeksin ja luonnon monimuotoisuudelle tärkeät maisemapiirteet. Ohjausryhmälle kerrottiin myös alustavasti valmistelussa olevista toimista indikaattoreille. Toimiin ja niiden sisältöihin ryhmä ei ottanut vielä tarkemmin kantaa, mutta tärkeänä pidettiin kustannusarvioiden ja kustannusvaikuttavuuden arviota siinä vaiheessa, kun toimista myöhemmin päätetään.

b. 21.10.2025 pidettäväksi suunniteltu vaikutusarviotyöpaja sidosryhmille on peruttu koska resurssit eivät riitä tilaisuuden järjestämiseen. On mietittävä vaikutusarviointien täydentämistä toisella tavalla.

c. Tulossa ”Turvekierros: Tulevaisuuden turvemaat -tilaisuudet”

- [Tulevaisuuden turvemaat – keskustelutilaisuudet ennallistamisesta ja uusista ratkaisuista: Parkano ja Siikalatva - Maaseutuverkosto](#)
- [Tulevaisuuden turvemaat – keskustelutilaisuudet ennallistamisesta ja uusista ratkaisuista: Suomussalmi ja Tornio - Maaseutuverkosto](#)

d. SYKE:n webinaari: [Pidä kiinni luonnon tulevaisuudesta! -webinaari tarjoaa ratkaisuja kansalliseen ennallistamissuunnitelmaan 9.10.](#)

9. Seuraava kokous

Seuraava kokous on lisäkokous ma 27.10.2025 klo 10-12. Tällöin kuullaan Luken alustavia tuloksia turvemaiden vaikutusarvioinneista.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11:53.